

Det er dog vist ikke nogen heldig Ordning, naar man stiller sig paa den ærede Ordførers Standpunkt og ikke ønsker den Slags Almanakker udbredte, hvilket jeg heller ikke ønsker, at man giver dem denne Tilskøttelse. Nej, jeg tror, at det Standpunkt, som Venstre hidtil har indtaget i denne Sag, kan fuldt vel forsvares, og det var ogsaa for et Aars Tid eller to siden meget nær ved at blive anerkendt i Virkeligheden baade af Højre og af Regeringen. De stod saa nær ved at indrømme os det, at vi, hvis vi havde fastholdt det og taget Sagen med Koldsindighed fra vor Side, rimeligvis allerede i Aar vilde have haft den Sag i Orden og ordnet i Overensstemmelse med Venstres tidligere Indstilling. Hvorfor vil den ærede Ordfører netop søge en saa ringe Anledning som den, der her har tilbudt sig, en Underretning, der ikke er nogen ny Underretning, men som vi alle meget godt have kendt i Forvejen, som et Paaskud til her at slippe bort fra Venstres gamle Standpunkt og nærme sig til Højre? Det har den ærede Ordfører gjort paa begge disse Punkter, baade paa Almanakkerens Omraade og med Hensyn til Guldbrylluppet. — Det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (P. Christensen) nævnde et Par Punkter, som jeg i det hele taget kan være enig med ham i. Jeg er overbevist om, at dersom man overlod disse Kommuner de Penge, som vi her skulle bevilge til Vigkapeller, ville de for dem kunne bygge lige saa godt, ja maaske endnu henfigtsmaessigere, end Staten kan bygge for de samme Penge, plus et Tilskud fra Kommunerne. Dette er jo ganske stemmende med den Erfaring, som vi have fra saa mange andre Steder, at Staten bygger overordentlig dyrt, dels løber der saa mange Omkostninger paa til Arkitekter og Inspektion, og jeg ved ikke hvad, og dels tages der mere æstetiske Hensyn end praktiske Hensyn, hvilket ogsaa forbyr det ikke ganske lidt. Dette Spørgsmaal om Opførelse af Vigkapeller er en lille Sag, det er ikke noget stort Spørgsmaal, men det er en Sag af meget stor praktisk Betydning for de paagældende Sogne at faa Vigkapeller, og jeg kan ganske slutte mig til, hvad det ærede Medlem, jeg nu nævnde, har sagt derom, nemlig hvilken Betydning det har for Smaafolk. Hvad det andet Spørgsmaal angaar, nemlig de store Bevillinger til Nordruplund og Mørup, de to Herregaarde under Sorø Amt, da hængaar der næppe noget Aar, uden at vi have disse Gaarde for. Enten er der Spørgsmaal om Medsættelse af Forpagningsafgifterne — det er et Spørgsmaal, der som Regel vender tilbage hvert eneste

Aar, hvert Aar bliver der bevilget Medsættelse i Forpagningsafgiften, og det er i den senere Aarrække bleven bevilget i stigende Maal — eller der kommer Spørgsmaal om meget betydelige Byggearbejder til disse Gaarde. Nu er det bekendt nok, at for et Par Menneftaalre siden, den Gang den gamle Regeringspræsident Stemann, som gik af i 1848, endnu ikke var bleven Regeringspræsident, men var Amtmand i Sorø Amt, hvor han havde en væsentlig Andel i Bestyrelsen af Sorø Akademi, i de aller fletteste Aar for Landbruget og Gaardhandelen, har Staten erhvervet disse Gaarde for en meget billig Penge. Men dette er dog ikke nogen Aarsag til, at vi nu skulle anvende Summer og atter Summer paa disse Herregaarde. Vi maa betragte dem som en Formuegenstand, vi nu en Gang ere i Besiddelse af, og behandle dem som, vi behandle enhver som helst anden Formuegenstand, vi have, lige gyldigt, hvor meget eller hvor lidt Værdi den har, og med de Erfaringer for Os, vi have gjort i de senere Aar; dels om Afslag i Forpagningsafgifterne og dels om Nybygninger ved disse Gaarde, maa vi sige os selv, at blive vi ved paa den Maade, vi have begyndt, og som det nu forlanges, at vi skulle fortsætte i stigende Grad, ville de Gaarde aldeles ingen Udbytte give os i en temmelig lang Aarrække, og det kan dog ikke være Øjemedet med at besidde saadanne Gaarde, at vi vedvarende skulle reducere deres Udbytte. Nordruplund er, saa vidt jeg mindes, mellem 6—700 Tønder Land, og Mørup er omtrent $\frac{2}{3}$ deraf, altsaa en 4—500 Tønder Land. Det er altsaa Gaarde som efter sjældneste Forhold meget godt kunne bære et Afdrag af 200 Tønder Land og endda være fuldtændige Herregaarde. For dette Areal vil der jo kunne oprettes — naar vi antage et Gennemsnit af 5 Tønder Land til et Hus — et ikke ringe Antal Huse. Der er ikke her Spørgsmaal om, hvor behageligt det vil være for de paagældende Forpagtere; deres Forpagningstid varer jo kun et Aar endnu, og Staten har Ret til, naar deres Forpagningstid er udløbet at træffe sine Dispositioner uden Hensyn til de nuværende Forpagteres Ønske. Men desuden have de nuværende Forpagtere jo saa meget mindre Krav paa, at der tages særligt Hensyn til dem, som de bestandig leve paa Ansøgninger om Medsættelser i Forpagningsafgiften, og der kan under saadanne Omstændigheder ikke ventes nogen særlig kraftig Indsigelse fra deres Side imod de Dispositioner, som Staten maatte træffe — selvfølgelig maatte de faa tilsva-